

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 139/2012-45

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. novembra 2012 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Jána Lubyho a Ladislava Orosza o sťažnosti J. M., Z. M., Ing. Z. L., R. H., M. P., P. K. a M. K., všetci bytom B., Ing. V. Š., B., M. H., Z. H., Ing. V. B. a Ing. D. B., všetci bytom B., Ing. H. C. a Ing. Ľ. C., obaja bytom B., zastúpených advokátkou JUDr. J. K., B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 36/03, za účasti Okresného súdu Bratislava II, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. M., Z. M., Ing. V. Š., Ing. Z. L., R. H., M. P., P. K., M. K., M. H., Z. H., Ing. H. C., Ing. Ľ. C., Ing. V. B. a Ing. D. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny

základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 36/03 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 36/03 konal bez zbytočných prietáhov.

3. J. M., Z. M., Ing. V. Š., Ing. Z. L., R. H., M. P., P. K., M. K., M. H., Z. H., Ing. H. C., Ing. Ľ. C., Ing. V. B. a Ing. D. B. priznáva finančné zadosťučinenie každému v sume po 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré im je Okresný súd Bratislava II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava II je povinný J. M., Z. M., Ing. V. Š., Ing. Z. L., R. H., M. P., P. K., M. K., M. H., Z. H., Ing. H. C., Ing. Ľ. C., Ing. V. B. a Ing. D. B. uhradiť trovy konania v sume 996,94 € (slovom deväťstodeväťdesiatšesť eur a deväťdesiatštyri centov) na účet ich právnej zástupkyne JUDr. J. K., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. februára 2012 doručená sťažnosť J. M., Z. M., Ing. Z. L., R. H., M. P., P. K. a M. K., všetci bytom B., Ing. V. Š., B., M. H., Z. H., Ing. V. B. a Ing. D. B., všetci bytom B., Ing. H. C. a Ing. Ľ. C., obaja bytom B. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátkou JUDr. J. K., B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 36/03 o žalobe o odstránenie stavebných vád na obytnom dome.

Sťažovatelia v sťažnosti okrem iného uviedli, že okresnému súdu podali 27. februára 2003 žalobu o odstránenie stavebných väd na obytnom dome na ulici 6 – 10 v B. proti žalovaným I. a mestská časť B. Žalobu proti mestskej časti B. sťažovatelia vzali späť 31. marca 2003.

Okresný súd vyzval sťažovateľov na zaplatenie súdneho poplatku 18. júla 2005 a prvé pojednávanie vo veci nariadil na 7. september 2005. Ďalšie pojednávania vo veci sp. zn. 18 C 36/03 okresný súd uskutočnil 17. októbra 2005, 28. marca 2007, 6. júna 2007, 14. novembra 2007, 14. apríla 2008, 21. mája 2008 a 23. júna 2008.

Ostatné dve pojednávania vo veci okresný súd uskutočnil 28. apríla 2010 a 28. mája 2010. Podľa sťažovateľov uvedené časové odstupy medzi jednotlivými pojednávaniami poukazujú na prietahy (obdobia nečinnosti) v postupe okresného súdu. Okresný súd ani po deviatich rokoch od podania žaloby a po desiatich uskutočnených pojednávaniach neskončil dokazovanie, aj keď všetci účastníci a svedkovia boli vypočutí. Okresný súd doteraz nevykonal znalecké dokazovanie, ktoré sťažovatelia, ako aj odporkyňa opakovane navrhli uskutočniť.

Sťažovatelia v ďalšej časti sťažnosti uviedli, že v priebehu doterajšieho konania podali 5. októbra 2004, 10. novembra 2004 a 24. augusta 2005 sťažnosti na prietahy v konaní predsedovi okresného súdu. Sťažnosť sťažovateľov z 24. augusta 2005 okresný súd označil za nedôvodnú.

Podľa sťažovateľov okresný súd vo veci ďalej nekoná od 28. mája 2010.

Sťažovatelia vzhľadom na uvedené skutočnosti navrhli, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľov: 1. J. M., B., 2. Z. M., B., 3. Ing. V. Š., B., 4. Ing. Z. L., B., 5. R. H., B., 6. M. P., B., 7. P. K., B., 8. M. K., B., 9. M. H., B., 10. Z. H., B., 11. Ing. H. C., B., 12. Ing. E. C., B., 13. Ing. V. B., B. a 14. Ing. D. B., B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny

základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod číslom konania 18 C 36/03 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava II prikazuje, aby v konaní vedenom pod číslom konania 18 C 36/03 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Sťažovateľom 1. J. M., B., 2. Z. M., B., 3. Ing. V. Š., B., 4. Ing. Z. L., B., 5. R. H., B., 6. M. P., B., 7. P. K., B., 8. M. K., B., 9. M. H., B., 10. Z. H., B., 11. Ing. H. C., B., 12. Ing. L. C., B., 13. Ing. V. B., B. a 14. Ing. D. B., B. priznáva finančné zadosťučinenie každému z nich v sume 9 000 € (slovom deväťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava II povinný zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu JUDr. J. K., číslo účtu:... v T., a. s.

4. Okresný súd Bratislava II je povinný uhradiť sťažovateľom trovy právneho zastúpenia v sume 1993,88 € (slovom jedentisícdeväťstodevät'desiattri eur a osemdesiatosem centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. J. K., číslo účtu:... v T., a. s., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd na predbežnom prerokovaní zistil, že sú splnené všetky ústavné a zákonné predpoklady na prijatie sťažnosti sťažovateľov na ďalšie konanie, a preto uznesením č. k. IV. ÚS 139/2012-20 z 8. marca 2012 rozhodol o jej prijatí na ďalšie konanie [§ 25 ods. 1 a 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

Po prijatí sťažnosti sťažovateľov na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 20. marca 2012 a opakovane 25. apríla 2012 predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrila k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a zároveň ju vyzval, aby sa vyjadrila aj k sťažnosti.

Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 24. septembra 2012 (sp. zn. Spr. 2050/12, doručenom ústavnému súdu 28. septembra 2012) okrem iného uviedla:

„Z chronológie úkonov vykonaných v predmetnom konaní je možné konštatovať, že celková dĺžka konania od podania návrhu až doposiaľ je neštandardná. Na celkovú dĺžku

konania mala objektivny vplyv skutočnosť, že došlo k zmene zákonného sudcu, z dôvodu odchodu predchádzajúcej zákonnej sudkyne na Krajský súd v Bratislave, v dôsledku čoho súčasný zákonný sudca prebral veľké množstvo nevybavených reštančných vecí, ktoré bolo potrebné vybavovať prednostne.

Dovolíme si konštatovať, že ako vyplýva zo súdneho spisu na dĺžku konania mal zásadný vplyv procesný postup a správanie sa navrhovateľov a ich právneho zástupcu, ktorí sa niekoľkokrát bezdôvodne nezúčastnili na pojednávaní, ktoré boli súdom nariadené, nepredkladali riadne listinné dôkazy, na ktoré sami poukazovali a ktoré súd od nich žiadal, neustále menili žalobný petit, príp. brali čiastočne svoj návrh späť.

Týmto svojím konaním podstatnou mierou prispeli k tomu, že súdne konanie doposiaľ nebolo skončené.“

V priloženom vyjadrení k sťažnosti zákonný sudca uviedol:

„Dňa 3. 3. 2003 podali navrhovatelia J. M. a spol. proti odporcom I. a spol. na tunajší súd návrh na odstránenie stavebných väd na obytnom dome na ul. č. 6 – 10 v B. Vec teda napadla na Okresný súd Bratislava II ešte pred tým, ako som začal vykonávať funkciu sudcu na Okresnom súde Bratislava II.

Na Okresnom súde Bratislava II som začal pracovať ako sudca od 15. 4. 2003 s tým, že mi bolo pridelené odd. 18 C po sudkyňi JUDr. F., ktorá odišla na Krajský súd v Bratislave. Prevzal som takto asi 400 nevybavených spisov. Jednalo sa o ťažké súdne oddelenie, v ktorom sa nachádzalo veľa reštančných spisov. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že po pridelení týchto spisov mi nebol žiadnym spôsobom upravený nápad nových vecí, teda tieto som musel vybavovať popri už existujúcich nevybavených spisoch v oddelení 18 C. Vzhľadom na túto enormnú zaťaženosť, bol prvý úkon po tom, čo bola vec pridelená mne, urobený v novembri 2004, dňa 18. 7. 2005 bolo zastavené konanie voči odporcovi v 2. rade v dôsledku späťvzatia návrhu voči nemu a prvé pojednávanie vo veci bolo vytýčené na 7. 9. 2005, pričom ani jeden z navrhovateľov, ani ich právna zástupkyňa sa na pojednávanie nedostavili. Pokiaľ právna zástupkyňa navrhovateľov poukazovala na to, že predvolanie na toto pojednávanie prevzala až dňa 9. 9. 2005, k tomu treba uviesť, že predvolanie bolo expedované zo súdu dňa 7. 8. 2005, teda mesiac pred pojednávaním.

Pojednávanie bolo odročené na 17. 10. 2005, kde sa opätovne nedostavilo 13 navrhovateľov.

Vo všeobecnosti je potrebné uviesť, že sa jedná o skutkovo aj právne náročnú vec, návrh podalo 21 navrhovateľov, pričom návrh mal vady, ktoré musel súd odstraňovať. Vo veci bolo zatiaľ nariadených 10 pojednávaní (z toho 3 pojednávania – 7. 9. 2005, 21. 5. 2008 a 23. 6. 2008 boli zmarené z dôvodov na strane navrhovateľov resp. ich právnej zástupkyne), súd musel vypočúť všetkých účastníkov konania a svedkov. Navrhovatelia vo veci zmenili návrh, o ktorej zmene musel súd rozhodnúť, viackrát došlo k čiastočnému späťvzatiu návrhu, o čom súd musel tiež rozhodnúť. Do sporu bolo založených množstvo listinných dôkazov ako aj obsiahlych vyjadrení účastníkov, s ktorými sa súd musel podrobne oboznámiť.

Pokiaľ navrhovatelia v ústavnej sťažnosti namietali, že súd vykonal niektoré procesné úkony s veľkým časovým odstupom (napr. rozhodnutie o zmene návrhu, zastavenie konania v dôsledku späťvzatia návrhu navrhovateľom v 8. rade, vyrubenie súdnych poplatkov), toto nemalo vplyv na dĺžku súdneho konania, nakoľko súd vo veci v týchto obdobiach (teda v období od procesného úkonu účastníkov do rozhodnutia súd) konal.

Od ostatného pojednávania (dňa 28. 5. 2010 súd ďalej vo veci konal, čakal na listiny, ktoré mali do spisu založiť účastníci konania, riešil ďalšie čiastočné späťvzatia návrhu (doručovanie protistrane, žiadanie súhlasu s čiastočným späťvzatím) a dovyruboval poplatky. Dňa 10. 1. 2012 bolo rozhodnuté o čiastočnom zastavení konania, proti tomuto rozhodnutiu bolo podané odvolanie takže bude potrebné spis predložiť na odvolací súd. V tomto štádiu konania, keď ešte nebolo dokončené iné dokazovanie vo veci (treba dovypočúť navrhovaných svedkov), je návrh navrhovateľov na nariadenie znaleckého dokazovania predčasný.

Záverom považujem za potrebné zdôrazniť, že na dĺžku konania mala vplyv aj procesná aktivita samotných navrhovateľov. Vo veci zmenili návrh na začatie konania, z ich strany dochádza k opakovaným čiastočným späťvzatiam návrhu, navrhovatelia zmarili 3 nariadené pojednávania, nezaložili do spisu viaceré podstatné listinné dôkazy a súd ich na to musel opakovane vyzývať, pričom nedodržiavali sudcom stanovené lehoty.

Vzhľadom na vyššie uvedené, zákonný sudca je toho názoru, že z jeho strany v konaní nedošlo k subjektívnym prietahom. Pokiaľ v niektorých štádiách konania došlo k väčším

časovým odstupom medzi jednotlivými úkonmi súdu, bolo to spôsobené pracovnou zaťaženosťou sudcu.“

Predsedníčka okresného súdu súčasne ústavnému súdu oznámila, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho prerokovania sťažnosti.

Ústavný súd 1. októbra 2012 vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľov, aby sa vyjadrila k stanovisku okresného súdu, ako aj k otázke nariadenia verejného pojednávania. Právna zástupkyňa sťažovateľov vo svojom podaní z 15. mája 2012 (doručenom ústavnému súdu 16. októbra 2012) okrem iného uviedla:

«K vyjadreniu porušovateľa zaujímame nasledovné stanovisko:

Vo vyjadrení sa uvádza, že „na celkovú dĺžku konania mala objektívny vplyv skutočnosť, že došlo k zmene zákonného sudcu...“

Vo vyjadrení sa ďalej uvádza, že „ako vyplýva zo súdneho spisu na dĺžku konania mal zásadný vplyv procesný postup a správanie sa navrhovateľov a ich právneho zástupcu, ktorí sa niekoľkokrát bezdôvodne nezúčastnili na pojednávaní, nepredkladali riadne listinné dôkazy, neustále menili žalobný petit, príp. brali čiastočne svoj návrh späť.“ K tomuto stanovisku chceme uviesť, že ako vyplýva z obsahu našej sťažnosti a zo spisu vedenom pod č. k. 18 C 36/03, nie je pravdou, že sa navrhovatelia a ich právny zástupca niekoľkokrát bezdôvodne nezúčastnili na pojednávaní, nepredpokladali riadne listinné dôkazy. Naopak sťažovatelia, ako účastníci v tomto spore sa správajú tak, aby prietahy v konaní svojím konaním nespôsobovali. Zúčastňujú sa pojednávanií (minimálne formou zastúpenia), výsluchov, predkladajú dôkazy, označujú dôkazy a plnia povinnosti uložené súdom v termínoch. V niekoľkých prípadoch sa súd pokúsil vykonštruovať neospravedlnené alebo zavinené neplnenie si povinností zo strany právnej zástupkyne navrhovateľov, ale vo všetkých prípadoch sa jednalo o vyvrátený omyl na strane súdu, ako napokon vyplýva zo spisu. Máme za to, že je to spôsob odplaty zákonného sudcu za podané sťažnosti na prietahy v konaní, ktoré svojou nečinnosťou spôsobuje. K spomínanému pojednávaniu zo 7. 9. 2005 je potrebné uviesť, že sa nejednalo o neospravedlnenú neúčast' právnej zástupkyne a tiež, že táto neúčast' nevysvetľuje, prečo spor odvtedy trvá ďalších viac ako sedem rokov. Navyiac uvádzame, že poštový doručovateľ sa predmetné predvolanie pokúsil

doručiť 2. 9. 2005, z čoho vyplýva, že tvrdenie, že predvolanie bolo expedované 7. 8. 2005 nie je pravdivé, ako tvrdí zákonný sudca JUDr. M. S. Predvolanie nebolo expedované mesiac pred pojednávaním, ale maximálne šesť dní pred pojednávaním. Ako dôkaz prikladáme originál predvolania s poštovou obálkou.

K tvrdeniu, že navrhovatelia neustále menili žalobný petit, príp. brali čiastočne svoj návrh späť chceme uviesť, že zmeny petitu a späťvzatia bolo nutné urobiť práve z dôvodu nečinnosti a prietáhov na strane porušovateľa. Po uplynutí doby viac ako dvoch rokov a ôsmich mesiacov od podania žaloby, existujúce vady diela donútili niektorých žalobcov odstrániť časť stavebných vád na vlastné náklady a v súlade s tým museli žalobcovia zmeniť petit žaloby. Rovnako ako dôsledok prietáhov v konaní sa niektoré vady stali behom času a vplyvom prírodných podmienok neodstrániteľné, preto pre tieto vady bolo potrebné navrhnúť alternatívny rozsudok vo forme zľavy ceny z diela. V dôsledku prietáhov v konaní došlo ešte k ďalším udalostiam – jednak ku späťvzatiu zo strany niektorých navrhovateľov (nie sú sťažovateľmi v tomto podaní) v dôsledku predaja svojich bytov a tiež k zániku firmy odporcu.

Z uvedených dôvodov je nepochybné, že zodpovednosť za prietahy v konaní je na porušovateľovi a sťažovatelia svojím konaním nespôsobovali žiadne prietahy, ktoré by im mohli byť kladené za vinu. Preto na našej sťažnosti trváme v plnom rozsahu a uplatňujeme si v súvislosti s týmto úkonom právnej pomoci právo na náhradu trov právneho zastúpenia vo výške tarifnej odmeny za tento úkon právnej pomoci vo výške 63,58 € (po ponížení o 50 % pre spoločné úkony) a režijného paušálu 7,63 €, spolu trovy právneho zastúpenia pri tomto úkone právnej pomoci za štrnásť sťažovateľov vo výške 996,94 €. Celkovo uplatňujú sťažovatelia právo na náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 2990,82 € (v sťažnosti uplatnených 1993,88 € a týmto podaním uplatnených 996,94 €).»

Sťažovatelia súčasne vyjadrili súhlas s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania vo veci prijatej sťažnosti.

Ústavný súd v nadväznosti na to využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z predloženého spisu, zo sťažnosti, ako aj z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu ústavný súd zistil, že okresnému súdu bola 3. marca 2003 doručená žaloba J. M. a ďalších dvadsiatich navrhovateľov z 27. februára 2003 o odstránenie väd na obytnom dome, proti odporkyňi v 1. rade, I., zhotoviteľke stavby, a proti odporkyňi v 2. rade mestskej časti B.

Okresný súd 10. marca 2003 navrhovateľom oznámil, že návrh výroku rozsudku je v časti nevykonateľný, pretože výrok musí byť určitý. Súčasne vyzval navrhovateľov pod hrozbou zastavenia konania o doplnenie žaloby v lehote 7 dní.

Navrhovatelia vzali 31. marca 2003 žalobu späť vo vzťahu k odporkyňi v 2. rade.

Okresný súd 25. novembra 2004 oznámil navrhovateľom, že pojednávanie sa uskutoční v predpokladanom termíne do konca apríla 2005.

Okresný súd uznesením č. k. 18 C 36/03-139 z 18. júla 2005 zastavil konanie proti odporkyňi v 2. rade a nariadil pojednávanie na 7. september 2005, ktoré odročil na 17. október 2005 s tým, že odporkyňa v 1. rade (ďalej už len „odporkyňa“, resp. „právny zástupca odporkyne“) predloží procesný návrh na dokazovanie do 30. septembra 2005.

Na pojednávaní uskutočnenom 17. októbra 2005 okresný súd vypočul navrhovateľov v 1., 2., 3., 7., 17., 19. a v 20. rade, ako aj právneho zástupcu odporcu a odporkyňu. Okresný súd pojednávanie odročil na neurčito s tým, že právna zástupkyňa navrhovateľov zašle do 14 dní okresnému súdu *„špecifikáciu doteraz žalobného petitu zo dňa 3. 3. 2003 pod následkom odmietnutia a zašle ďalší procesný návrh ohľadne zmeny návrhu v súvislosti s požadovanými vynaloženými nákladmi zo strany jednotlivých vlastníkov bytov. V lehote 1 mesiaca doloží súdu listy vlastníctva, ktoré sa budú týkať všetkých jednotlivých navrhovateľov. Na základe uvedených dokladov súd zvolí procesný postup.“*

Právna zástupkyňa navrhovateľov predložila 15. novembra 2005 listy vlastníctva navrhovateľov (čiastočné výpisy) a po urgencii odporkyne (29. december 2005) sa jej právny zástupca vyjadril 3. januára 2006 k zmene návrhu navrhovateľov.

Okresný súd uznesením č. k. 18 C 36/03-292 z 21. augusta 2006 pripustil zmenu petitu navrhovateľov. Ďalej nariadil termín pojednávania na 29. január 2007, ktorý zmenil na 28. marec 2007.

Okresný súd uskutočnil 28. marca 2007 pojednávanie, na ktorom vypočul navrhovateľov v 6., 9., 10, 11., 12., 13. a 16. rade; pojednávanie bolo odročené na 6. jún 2007 na účely predvolania ďalších navrhovateľov.

Pojednávanie uskutočnené 6. júna 2007, ktoré pokračovalo vypočutím ďalších účastníkov konania (navrhovatelia v 14., 15. a 21. rade), okresný súd odročil na 19. september 2007 na účely predvolania ďalšieho navrhovateľa a svedkyne.

Okresný súd 11. septembra 2007 oznámil právnym zástupcom účastníkov konania zmenu termínu pojednávania na 14. november 2007.

Okresný súd na pojednávani uskutočnenom 14. novembra 2007 vypočul svedkyňu (bývalú starostku mestskej časti B.) a posledného z aktívne legitimovaných účastníkov (navrhovateľ v 18. rade - Ing. L. C.), keďže všetci ostatní navrhovatelia už boli vypočutí predtým. Okresný súd potom pojednávanie odročil na neurčito, pričom právní zástupcovia účastníkov mu mali zaslať písomné stanovisko k veci a k ďalšiemu dokazovaniu.

Ďalšie pojednávanie vo veci okresný súd uskutočnil 14. apríla 2008, na ktorom vypočul navrhovateľku v 3. rade, predvolaného svedka a právnych zástupcov účastníkov vo veci predloženia projektovej dokumentácie a rozpočtu stavby, ktorej odstránenie vád je predmetom konania, resp. vo veci vedenia stavebného denníka a jeho predloženia ako dôkazu. Okresný súd vyzval právnu zástupkyňu navrhovateľov, aby mu v lehote jedného mesiaca zaslala požadované odborné stanovisko.

Pojednávania nariadené na 21. máj 2008 okresný súd odročil z dôvodu neúčasti právnej zástupkyne navrhovateľov na 23. jún 2008. Na pojednávaní 23. júna 2008 právna zástupkyňa navrhovateľov neospravedlnila svoju účasť, keď pred pojednávaním (19. júna 2008) zaslala okresnému súdu požadované doklady (projekt stavby a dokumentáciu skutočného vyhotovenia stavby). Okresný súd uvedené pojednávanie odročil na neurčito.

Okresný súd uznesením č. k. 18 C 36/2003-473 z 5. augusta 2008 zastavil konanie v časti nárokov navrhovateľov vo 4., 5. a v 8. rade. Ďalšie pojednávanie nariadil na 28. apríl 2010, pričom ho odročil na 28. máj 2010 na účely posúdenia všetkých listinných dôkazov a doterajších ústnych prednesov a stanovovania ďalšieho postupu.

Na pojednávaní uskutočnenom okresným súdom 28. mája 2010 právna zástupkyňa navrhovateľov opätovne navrhla nariadiť znalecké dokazovanie vo veci, pričom právny zástupca odporkyne uviedol jej právny názor na plynutie záručnej lehoty ako prekluzívnej lehoty a na neskoré uplatnenie reklamácií navrhovateľov (sťažovateľov) v danom prípade. Okresný súd požiadal právnu zástupkyňu navrhovateľov, aby sa vyjadrila k tomu, či navrhovatelia v 6. a 10. rade sú ďalej navrhovateľmi alebo či ich návrh vezme späť, a aby v lehote 14 dní predložila doklady týkajúce sa reklamácií aj v zmysle pôvodného petitu.

Právna zástupkyňa navrhovateľov okresnému súdu doručila 14. októbra 2011 podanie, v ktorom mu oznámila, že navrhovateľka v 17. rade Ing. H. C. a navrhovateľ v 18. rade Ing. Ľ. C. predali svoje byty na..., ktoré boli predmetom sporu, a už nie sú ich vlastníckmi, preto už nie sú v spore aktívne legitimovaní a berú svoj návrh späť.

Okresný súd uznesením č. k. 18 C 36/2003-548 z 10. januára 2012 konanie v časti nárokov navrhovateľov v 6. a 10. rade zastavil.

Okresný súd ďalej vyzval 2. februára 2012 právnu zástupkyňu navrhovateľov, aby sa vyjadrila, či súhlasí s čiastočným späťvzatím návrhu navrhovateľmi v 15., 16, 17. a 18. rade (okrem iného Ing. H. C. a Ing. Ľ. C., pozn.). Právna zástupkyňa navrhovateľov doručila 14.

februára 2012 okresnému súdu súhlas so späťvzatím návrhu označených navrhovateľov (v čase podania sťažnosti navrhovateľov ústavnému súdu okresný súd o späťvzatie, resp. o zastavení konania proti navrhovateľom v 17. a 18. rade nerozhodol, pozn.).

Právna zástupkyňa navrhovateľov sa odvolala proti uzneseniu okresného súdu č. k. 18 C 36/2003-548 z 10. januára 2012 v časti týkajúcej sa výroku o náhrade trov konania. Krajský súd uznesením č. k. 9 Co 186/2012-562 z 26. júna 2012 potvrdil napadnuté uznesenie okresného súdu v napadnutej časti (právoplatnosť nadobudlo 20. augusta 2012, vykonateľnosť 23. augusta 2012).

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, podľa ktorých každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu i sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie o žalobe (ďalej aj „návrh“) 21 žalobcov (ďalej aj „navrhovatelia“) vrátane sťažovateľov „o odstránenie stavebných vád na obytnom dome...“. Predsedníčka okresného súdu výslovne uviedla, že právne a skutkovo ide o zložitú vec, v ktorej vystupuje viac navrhovateľov, sťažovatelia vec nepovažujú za zložitú ani právne, ani fakticky. Podľa názoru ústavného súdu ide o vec, ktorá tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Pokiaľ ide o faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že vec je čiastočne fakticky zložitá

vzhľadom na počet navrhovateľov, a v nadväznosti na to aj na to, že dokazovanie vyžadovalo zhromaždenie viacerých listinných dôkazov, avšak spoločných vo vzťahu ku všetkým navrhovateľom, resp. vypracovanie znaleckého posudku. Vec je podľa názoru ústavného súdu čiastočne zložitá, nemožno však hovoriť o takej zložitosti veci, ktorou by bolo možné odôvodniť doterajšiu dĺžku namietaného konania okresného súdu (deväť a pol roka) bez prijatia rozhodnutia vo veci samej.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd posudzoval, či došlo k zbytočným priesťahom v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľov ako účastníkov namietaného súdneho konania v procesnom postavení navrhovateľov. Právna zástupkyňa sťažovateľov v priebehu celého konania včas reagovala na výzvy a požiadavky okresného súdu. Okresný súd uviedol, že navrhovatelia zmarili tri pojednávania, ktoré nariadil na 7. september 2005, 21. máj 2008 a 23. jún 2008 z dôvodu ich neúčasti, resp. neúčasti ich právnej zástupkyne na uvedených pojednávaniach. Vo vzťahu k pojednávaniu nariadenému na 7. september 2005 právna zástupkyňa sťažovateľov preukázala, že predvolanie nebolo doručené mesiac pred konaním pojednávania, ale že pokus o doručenie 2. septembra 2005 bol neúspešný. Pokiaľ ide o pojednávanie nariadené na 21. máj 2008, právna zástupkyňa sťažovateľov sa ospravedlnila telefonicky 20. mája 2008 z dôvodu choroby a súčasne požiadala o odročenie pojednávania. Na pojednávaní 23. júna 2008 sa právna zástupkyňa sťažovateľov nezúčastnila, pričom doklady požadované okresným súdom, zaslala tomuto súdu 19. júna 2008. Ústavný súd konštatuje, že neúčasť sťažovateľov na pojednávaniach mohla mať čiastočný, avšak nie rozhodujúci vplyv na doterajšiu dĺžku konania (odročenie označených pojednávanií sa spravidla týkalo horizontu niekoľkých týždňov).

3. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v označenom konaní došlo k zbytočným priesťahom, bol postup samotného okresného súdu.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny môže dôjsť nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou,

teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Ústavný súd na základe svojich zistení konštatuje, že okresný súd

- bol nečinný v období od 31. marca 2003 do 18. júla 2005, t. j. približne dva roky a tri mesiace, a v období od 23. júna 2008 do 28. mája 2010, t. j. taktiež približne dva roky,
- konal neefektívne a aj s prieťahmi, keďže z celkovo desiatich pojednávanií nariadených od začatia konania v roku 2003 mali význam z hľadiska dokazovania a rozhodovania vo veci samej pojednávania, ktoré sa uskutočnili 17. októbra 2005, 28. marca 2007, 6. júna 2007, 14. apríla 2008 a 28. mája 2010,
- od ostatného pojednávania uskutočneného 28. mája 2010 až do podania sťažnosti ústavnému súdu 24. februára 2012, resp. do 28. septembra 2012 (vyjadrenie ústavnému súdu k sťažnosti), t. j. počas viac ako dvoch rokov, konal neefektívne a tiež s prieťahmi.

Ústavný súd pri hodnotení postupu okresného súdu nemohol akceptovať argumenty uvedené vo vyjadrení predsedníčky okresného súdu, resp. zákonného sudcu v predmetnej veci z 28. septembra 2012 o nadmernom počte vecí (s. 5, 6).

Ústavný súd už vo svojej predchádzajúcej judikatúre uviedol, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (napr. IV. ÚS 43/06, IV. ÚS 73/07).

Ústavný súd v nadväznosti na uvedené uzavrel, že konanie okresného súdu vedené pod sp. zn. 18 C 36/03 je poznačené tak nečinnosťou, ako aj neefektívnou činnosťou ako celok, keď okresný súd v jeho rámci dosiaľ ani po viac ako deväť a pol roku právoplatne nerozhodol o žalobe sťažovateľov, resp. svojím postupom ani nesmeroval k ukončeniu

dokazovania (dosiaľ nebolo nariadené znalecké dokazovanie, ktorého sa navrhovatelia domáhajú už od roku 2006) a vydaniu rozhodnutia vo veci samej, čím porušil základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny.

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

V súlade s čl. 127 ods. 2 a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 36/03 ďalej konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli podľa odseku 1 porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia žiadajú aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia *„z dôvodu, že v tomto prípade došlo k porušeniu základného práva spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany ako je len deklarácia porušenia... Navrhujeme to s poukazom na dĺžku porušovania práva (deväť rokov), množstvo osôb,*

ktorých sa porušovanie dotýka – nejedná sa len o samotných štrnástich sťažovateľov ale aj ich rodiny, ktoré v predmetnom obytnom dome bývajú, a spôsob akým sa ich to dotýka – jedná sa o vady, ktoré dennodenne znepríjemňujú život rodinám sťažovateľov a tým vplývajú na ich fyzické a psychické zdravie a pohodu, výchovu detí, sociálne pomery a medziľudské vzťahy. Vady, ktoré sú predmetom sporu sa týkajú bytov. Bytov, ktoré sú v dnešnej dobe často najväčšou a celoživotnou investíciou rodiny, investíciou, ktorá sa nedá podľa potreby vymeniť bez problémov za novú ako by to bolo v prípade napríklad spotrebného tovaru. To znamená, že tu máme prípad, kde účastníci súdneho sporu, respektíve im blízke osoby, nemajú inú možnosť ako čakať na výsledok súdu a strpieť pokiaľ možno vady, ktorých existenciu chcú v konaní preukázať, čakať v bytoch, do ktorých im zateká, v ktorom sa ozývajú silné praskavé zvuky, kde sa objavuje pleseň a kde nemajú súkromie od svojich najbližších susedov. Z týchto dôvodov navrhujeme, aby Ústavný súd rozhodol o finančnom zadosťučinení vo výške 1000,- Eur za každý rok konania súdneho sporu pre každého sťažovateľa osobitne. Nakoľko deväť rokov uplynulo od 27. 2. 2012 navrhujeme so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu priznať finančné zadosťučinenie vo výške 9000,- Eur pre každého sťažovateľa osobitne.“.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 18 C 36/03 o návrhu sťažovateľov z 27. februára 2003 viac ako deväť a pol roka, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci sťažovateľov nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd

považoval priznanie sumy 5 000 € pre každého sťažovateľa za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. J. K. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Úhradu vypočítal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3 a § 13 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) urobené v roku 2012; vychádzal pritom z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2011, ktorá bola 763 €, a z predloženého návrhu právnej zástupkyne sťažovateľov. Keďže išlo o spoločné úkony pri zastupovaní 14 účastníkov konania, základná sadzba tarifnej odmeny 127,16 € sa znížila o 50 %, čo predstavuje 63,58 € za každý úkon (spolu 2 úkony), t. j. spolu s režijným paušálom 7,63 € x 2 (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje celkovú sumu 1 993,88 €.

Ústavný súd pri svojom rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z fakultatívnej možnosti priznania úhrady trov konania zakotvenej v § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Vzhľadom na to, že právna zástupkyňa zastupovala v konaní pred ústavným súdom síce 14 sťažovateľov, zastupovala ich v tom istom konaní, v ich identickom postavení a v rovnakom rozsahu namietaného porušenia nimi označených práv v tomto konaní, ústavný súd vypočítanú úhradu za dva úkony právnej služby v súlade s využitím fakultatívnej možnosti jej priznania v § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde znížil o 50 %, čo v konečnom vyjadrení predstavuje sumu 996,94 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2012